Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

DANMARKS STATISTIK.

STATISTISKE MEDDELELSER,

TREDIE RÆKKE, 3DIE BIND.

UDGIVET AF DET STATISTISKE BUREAU.

KJØBENHAVN.

BIANCO LUNOS KGL. HOF-BOGTRYKKERI.

1880.

DANMARK
DEPARTEMENTS BIBLIOTEK
DET STATISTISKE

V.

De den 1ste Januar 1879 bortfæstede og efter Forordn. 15de Juni 1792 § 11 bortforpagtede Bøndergaarde med deres tilliggende Hartkorn.

Tabel **1.** De den 1ste Januar 1879 bortfæstede og bortforpagtede Bøndergaarde med deres tilliggende Hartkorn i hvert Amt.

Tabel **2.** De den 1ste Januar 1879 bortfæstede og bortforpagtede Bøndergaarde med deres tilliggende Hartkorn i Landsdelene samt i hele Landet.

Tabel 11. **De den 1ste Januar 1879 bortfæstede og bortforpagted**

Amterne.	Godset, hvortil Gaardene henhøre.	Bortfæstede eller til den givne Tid fæsteledige Bøndergaarde, som ere Fæstetvang undergivne.				
		Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
			Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
Kjøbenhavns Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods	24	190	5	2	$2\frac{3}{8}$
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	225	1431	6	3	$1\frac{7}{8}$
	Private Godser	19	121	4	"	$1\frac{3}{4}$
	Tilsammen . . .	268	1744	"	3	"
Frederiksborg Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods	"	"	"	"	"
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	9	53	3	1	$2\frac{3}{4}$
	Private Godser	39	232	7	2	$2\frac{3}{8}$
	Tilsammen . . .	48	286	3	"	$2\frac{1}{8}$
Holbæk Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods	1	3	3	3	$2\frac{3}{4}$
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	215	1084	4	2	2
	Private Godser	237	1196	1	"	1
	Tilsammen . . .	453	2284	1	2	$2\frac{3}{4}$
Sorø Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods	4	23	1	1	$1\frac{1}{4}$
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	151	937	4	1	$1\frac{3}{8}$
	Private Godser	281	1515	"	3	$1\frac{7}{8}$
	Tilsammen . . .	436	2475	6	2	$1\frac{1}{2}$

Bøndergaarde med deres tilliggende Hartkorn i hvert Amt.

Bøndergaarde, som ere bortforpagtede efter Forordn. 15de Juni 1792 § 11 og ere Fæstetvang undergivne.					Bortfæstede Bøndergaarde, som ikke ere Fæstetvang undergivne.					Tilsammen.				
Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
	Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
"	"	"	"	"	3	12	"	1	"	27	202	5	3	$2\frac{3}{8}$
16	86	3	2	$2\frac{3}{4}$	8	28	1	1	1	249	1546	3	3	$2\frac{5}{8}$
1	3	7	"	$2\frac{3}{4}$	1	8	"	"	"	21	133	3	1	$1\frac{1}{2}$
17	90	2	3	$2\frac{1}{2}$	12	48	1	2	1	297	1882	5	1	$\frac{1}{2}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	9	53	3	1	$2\frac{3}{8}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	39	232	7	2	$2\frac{3}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	48	286	3	"	$2\frac{1}{8}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	3	3	3	$2\frac{3}{4}$
47	247	2	2	$1\frac{1}{2}$	10	47	6	"	$\frac{1}{4}$	272	1379	5	1	$\frac{3}{4}$
20	115	2	2	2	42	93	"	3	"	299	1404	4	2	"
67	362	5	1	$\frac{1}{2}$	52	140	6	3	$\frac{1}{4}$	572	2787	5	3	$\frac{1}{2}$
4	22	"	"	$2\frac{1}{3}$	5	19	4	1	2	13	64	5	3	$2\frac{3}{4}$
68	416	4	"	$\frac{3}{4}$	24	146	2	3	$2\frac{7}{8}$	243	1500	3	1	2
103	566	1	"	$\frac{7}{8}$	8	30	"	2	"	392	2111	2	1	$2\frac{3}{4}$
175	1004	5	1	$1\frac{1}{8}$	37	195	7	3	$1\frac{7}{8}$	648	3676	3	3	$1\frac{1}{2}$

Tabel

Amterne.	Godset, hvortil Gaardene henhøre.	Bortfæstede eller til den givne Tid fæsteledige Bøndergaarde, som ere Fæstetvang undergivne.				
		Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
			Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
Præstø Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods	62	360	2	2	1½
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	225	1314	6	1	2¼
	Private Godser	326	1658	2	1	2⅞
	Tilsammen . . .	613	3333	2	2	⅝
Maribo Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods	1	2	3	2	1½
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	147	897	2	3	1¼
	Private Godser	96	540	7	2	"
	Tilsammen . . .	244	1440	5	3	2¾
Odense Amt.	Domænegods	1	4	7	1	2½
	Offenlige Stiftelsers Gods	5	27	2	3	2¾
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	556	3093	7	"	2
	Private Godser	54	305	7	2	¼
	Tilsammen . . .	616	3432	1	"	1½
Svendborg Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods	8	57	"	"	2½
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	1113	5607	1	"	1⅛
	Private Godser	134	622	4	3	2¾
	Tilsammen . . .	1255	6286	6	1	⅜

(fortsat).

Bøndergaarde, som ere bortforpagtede efter Forordn. 15de Juni 1792 § 11 og ere Fæstetvang undergivne.					Bortfæstede Bøndergaarde, som ikke ere Fæstetvang undergivne.					**Tilsammen.**				
Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
	Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
14	75	6	3	¼	"	"	"	"	"	76	436	1	1	1¾
20	112	"	"	½	23	127	5	1	¾	268	1554	3	3	½
34	202	"	1	⅝	31	69	4	"	1	391	1929	5	3	1½
68	389	7	"	1⅜	54	197	1	1	1¾	735	3920	3	"	¾
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	2	3	2	1½
2	13	2	"	1¾	14	72	3	"	2½	163	983	"	"	2½
14	84	5	2	2	15	97	7	3	1¼	125	723	5	"	¼
16	97	7	3	¾	29	170	3	"	¾	289	1709	"	3	1¼
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	4	7	1	2½
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	5	27	2	3	2¾
3	16	5	1	"	8	31	4	"	2⅛	567	3142	"	2	1⅛
"	"	"	"	"	1	1	"	1	1¼	55	306	7	3	1½
3	16	5	1	"	9	32	4	2	⅜	628	3481	2	3	1⅞
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	8	57	"	"	2½
1	4	3	1	1	97	218	5	3	2¾	1211	5830	2	1	1⅞
3	12	3	"	1¼	4	29	5	"	2¼	141	664	5	1	¼
4	16	6	1	2¼	101	248	3	"	2	1360	6551	7	3	1⅝

Amterne.	Godset, hvortil Gaardene henhøre.	Bortfæstede eller til den givne Tid fæsteledige Bøndergaarde, som ere Fæstetvang undergivne.				
		Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
			Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
Hjørring Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods	"	"	"	"	"
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	26	80	3	1	"
	Private Godser	73	219	7	3	1½
	Tilsammen . . .	99	300	3	"	1½
Thisted Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods	"	"	"	"	"
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	"	"	"	"	"
	Private Godser	59	265	4	3	2½
	Tilsammen . . .	59	265	4	3	2½
Aalborg Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods	1	3	"	3	1½
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	138	539	3	1	¾
	Private Godser	125	475	2	"	"
	Tilsammen . . .	264	1017	6	"	2¼
Viborg Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods	"	"	"	"	"
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	44	187	3	2	1½
	Private Godser	12	48	2	1	2¾
	Tilsammen . . .	56	235	6	"	1¼
Randers Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods	"	"	"	"	"
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	77	314	4	3	2¼
	Private Godser	90	456	6	3	1
	Tilsammen . . .	167	771	3	3	¼

(fortsat).

Bøndergaarde, som ere bortforpagtede efter Forordn. 15de Juni 1792 § 11 og ere Fæstetvang undergivne.					Bortfæstede Bøndergaarde, som ikke ere Fæstetvang undergivne.					Tilsammen.				
Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
	Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	26	80	3	1	"
1	8	7	1	½	"	"	"	"	"	74	228	7	"	2
1	8	7	1	½	"	"	"	"	"	100	309	2	1	2
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	59	265	4	3	2½
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	59	265	4	3	2½
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	3	"	3	1½
53	238	2	3	2¾	4	6	3	"	2	195	784	1	1	2½
4	14	6	1	2¾	6	11	6	2	¼	135	501	7	"	"
57	253	1	1	2½	10	18	1	2	2¼	331	1289	1	1	1
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
4	20	1	2	½	7	29	4	"	1	55	237	1	1	"
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	12	48	2	1	2¾
4	20	1	2	½	7	29	4	"	1	67	285	3	2	2¾
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
44	175	"	1	¼	"	"	"	"	"	121	489	5	"	2½
1	3	"	1	1¾	7	24	5	2	"	98	484	4	2	2¾
45	178	"	2	2	7	24	5	2	"	219	974	1	3	2¼

Amterne.	Godset, hvortil Gaardene henhøre.	Bortfæstede eller til den givne Tid fæsteledige Bøndergaarde, som ere Fæstetvang undergivne.				
		Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
			Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
Aarhus Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods	13	49	2	2	$2\frac{1}{4}$
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	90	413	7	1	1
	Private Godser	7	17	2	1	$1\frac{1}{2}$
	Tilsammen . . .	110	480	4	1	$1\frac{3}{4}$
Vejle Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods	"	"	"	"	"
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	37	158	5	"	$\frac{1}{2}$
	Private Godser	30	122	7	"	1
	Tilsammen . . .	67	281	4	"	$1\frac{1}{2}$
Ringkjøbing Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods	"	"	"	"	"
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	35	139	1	1	1
	Private Godser	18	51	5	2	$\frac{1}{4}$
	Tilsammen . . .	53	190	6	3	$1\frac{1}{4}$
Ribe Amt.	Offenlige Stiftelsers Gods	"	"	"	"	"
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	1	2	3	3	$1\frac{3}{4}$
	Private Godser	"	"	"	"	"
	Tilsammen . . .	1	2	3	3	$1\frac{3}{4}$

(fortsat).

Bøndergaarde, som ere bortforpagtede efter Forordn. 15de Juni 1792 § 11 og ere Fæstetvang undergivne.					Bortfæstede Bøndergaarde, som ikke ere Fæstetvang undergivne.					Tilsammen.				
Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
	Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fkd.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	13	49	2	2	$2\frac{1}{4}$
9	41	2	3	2	7	27	"	2	$2\frac{1}{4}$	106	482	2	3	$2\frac{1}{4}$
3	43	"	3	$\frac{1}{4}$	"	"	"	"	"	10	60	3	"	$1\frac{3}{4}$
12	84	3	2	$2\frac{1}{4}$	7	27	"	2	$2\frac{1}{4}$	129	592	"	3	$\frac{1}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
"	"	"	"	"	14	68	6	"	$2\frac{1}{2}$	51	227	3	1	"
2	21	6	"	$\frac{3}{4}$	1	1	7	1	$\frac{1}{2}$	33	146	4	1	$2\frac{1}{4}$
2	21	6	"	$\frac{3}{4}$	15	70	5	2	"	84	373	7	2	$2\frac{1}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	35	139	1	1	1
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	18	51	5	2	$\frac{1}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	53	190	6	3	$1\frac{1}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
"	"	"	"	"	2	4	2	2	$2\frac{3}{4}$	3	6	6	2	$1\frac{1}{2}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"		"	"	"
"	"	"	"	"	2	4	2	2	$2\frac{3}{4}$	3	6	6	2	$1\frac{1}{2}$

Tabel 2. **De den 1ste Januar 1879 bortfæstede og bortforpagtede Bønder**

Landsdelene.	Godset, hvortil Gaardene henhøre.	Bortfæstede eller til den givne Tid fæsteledige Bøndergaarde, som ere Fæstetvang undergivne.				
		Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
			Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
Sjælland, Samsø og Møen.	Offenlige Stiftelsers Gods	91	577	5	2	$1\frac{7}{8}$
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	825	4822	1	3	$\frac{7}{8}$
	Private Godser	902	4723	7	1	$1\frac{1}{4}$
	Tilsammen . . .	1818	10123	6	3	1
Lolland og Falster.	Offenlige Stiftelsers Gods	1	2	3	2	$1\frac{1}{2}$
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	147	897	2	3	$1\frac{1}{4}$
	Private Godser	96	540	7	2	"
	Tilsammen . . .	244	1440	5	3	$2\frac{3}{4}$
Fyn og Langeland.	Domænegods	1	4	7	1	$2\frac{1}{2}$
	Offenlige Stiftelsers Gods	13	84	3	"	$2\frac{1}{4}$
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	1669	8701	"	1	$\frac{1}{8}$
	Private Godser	188	928	4	2	"
	Tilsammen . . .	1871	9718	7	1	$1\frac{7}{8}$

gaarde med deres tilliggende Hartkorn i Landsdelene samt i hele Landet.

Bøndergaarde, som ere bortforpagtede efter Forordn. 15de Juni 1792 § 11 og ere Fæstetvang undergivne.					Bortfæstede Bøndergaarde, som ikke ere Fæstetvang undergivne.					Tilsammen.				
Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
	Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
18	97	6	3	$2\frac{3}{4}$	8	31	4	2	2	117	707	1	1	$\frac{5}{8}$
151	862	2	1	$2\frac{1}{2}$	65	349	7	2	$1\frac{7}{8}$	1041	6034	3	3	$2\frac{1}{4}$
158	887	3	1	$\frac{1}{4}$	82	200	5	1	1	1142	5811	7	3	$2\frac{1}{2}$
327	1847	4	2	$2\frac{1}{2}$	155	582	1	2	$1\frac{7}{8}$	2300	12553	5	"	$2\frac{3}{8}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	2	3	2	$1\frac{1}{2}$
2	13	2	"	$1\frac{3}{4}$	14	72	3	"	$2\frac{1}{2}$	163	983	"	"	$2\frac{1}{2}$
14	84	5	2	2	15	97	7	3	$1\frac{1}{4}$	125	723	5	"	$\frac{1}{4}$
16	97	7	3	$\frac{3}{4}$	29	170	3	"	$\frac{3}{4}$	289	1709	"	3	$1\frac{1}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	4	7	1	$2\frac{1}{2}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	13	84	3	"	$2\frac{1}{4}$
4	21	"	2	1	105	250	2	"	$1\frac{7}{8}$	1778	8972	3	"	"
3	12	3	"	$1\frac{1}{4}$	5	30	5	2	$\frac{1}{2}$	196	971	5	"	$1\frac{3}{4}$
7	33	3	2	$2\frac{1}{4}$	110	280	7	2	$2\frac{3}{8}$	1988	10033	2	3	$\frac{1}{2}$

Tabel 2

Landsdelene.	Godset, hvortil Gaardene henhøre.	Bortfæstede eller til den givne Tid fæsteledige Bøndergaarde, som ere Fæstetvang undergivne.				
		Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
			Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
Øerne.	Domænegods	1	4	7	1	$2\frac{1}{2}$
	Offenlige Stiftelsers Gods	105	664	4	1	$2\frac{5}{8}$
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	2641	14420	4	3	$2\frac{1}{4}$
	Private Godser	1186	6193	3	1	$1\frac{1}{4}$
	Tilsammen . . .	3933	21283	4	"	$2\frac{5}{8}$
Jylland.	Offenlige Stiftelsers Gods	14	52	3	2	$\frac{3}{4}$
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	448	1836	"	2	$2\frac{3}{4}$
	Private Godser	414	1657	7	"	$1\frac{1}{2}$
	Tilsammen . . .	876	3546	3	1	2
Hele Kongeriget.	Domænegods	1	4	7	1	$2\frac{1}{2}$
	Offenlige Stiftelsers Gods	119	717	"	"	$\frac{3}{8}$
	Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	3089	16256	5	2	2
	Private Godser	1600	7851	2	1	$2\frac{3}{4}$
	Tilsammen . . .	4809	24829	7	2	$1\frac{5}{8}$

ortsat).

Bøndergaarde, som ere bortforpagtede efter Forordn. 15de Juni 1792 § 11 og ere Fæstetvang undergivne.					Bortfæstede Bøndergaarde, som ikke ere Fæstetvang undergivne.					Tilsammen.				
Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.			
	Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	4	7	1	$2\frac{1}{2}$
18	97	6	3	$2\frac{3}{4}$	8	31	4	2	2	131	794	"	"	$1\frac{3}{8}$
157	896	5	"	$2\frac{1}{4}$	184	672	5	"	$\frac{1}{4}$	2982	15989	7	"	$1\frac{3}{4}$
175	984	4	"	$\frac{1}{2}$	102	329	2	2	$2\frac{3}{4}$	1463	7507	2	"	$1\frac{1}{2}$
350	1979	"	"	$2\frac{1}{2}$	294	1033	4	1	2	4577	24296	"	3	$1\frac{1}{8}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	14	52	3	2	$\frac{3}{4}$
110	474	7	2	$2\frac{1}{2}$	34	136	"	3	$1\frac{1}{2}$	592	2447	1	1	$\frac{3}{4}$
11	91	5	"	"	14	38	3	1	$\frac{3}{4}$	439	1787	7	1	$2\frac{1}{4}$
121	566	4	2	$2\frac{1}{2}$	48	174	4	"	$2\frac{1}{4}$	1045	4287	4	1	$\frac{3}{4}$
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	4	7	1	$2\frac{1}{2}$
18	97	6	3	$2\frac{3}{4}$	8	31	4	2	2	145	846	3	2	$2\frac{1}{8}$
267	1371	4	3	$1\frac{3}{4}$	218	808	5	3	$1\frac{3}{4}$	3574	18437	"	1	$2\frac{1}{2}$
186	1076	1	"	$\frac{1}{2}$	116	367	6	"	$\frac{1}{2}$	1902	9295	1	2	$\frac{3}{4}$
471	2545	4	3	2	342	1208	"	2	$1\frac{1}{4}$	5622	28583	5	"	$1\frac{7}{8}$

De i de foran trykte Tabeller meddelte Oplysninger om Antallet af de den 1ste Januar 1879 bortfæstede og efter Forordn. af 15de Juni 1792 § 11 bortforpagtede Bøndergaarde paa Godserne i Danmark og om Beløbet af det til disse Bøndergaarde henliggende Hartkorn ere Resultatet af Indberetninger, der efter Henstilling fra det statistiske Bureau i Skrivelse af 14de Marts 1879 til Indenrigsministeriet ere ifølge Cirkulære af 9de April s. A. fra det nævnte Ministerium til Amtmændene blevne indhentede fra samtlige Godser her i Landet.

For tidligere Tidspunkter ere lignende Oplysninger vel ogsaa blevne givne i forskjellige Bind af «Meddelelser fra det statistiske Bureau» og af «Statistiske Meddelelser» i Forbindelse med Tabeller over «Fæstegaardes Overgang til Selvejendom og til Arvefæste i Aarene 1850 til 1863»[1]), samt for de efterfølgende Aar i de hidtil udkomne 8 Hefter af «Sammendrag af statistiske Oplysninger angaaende Kongeriget Danmark»[2]), men de ommeldte Oplysninger have ved flere Undersøgelser vist sig at være mindre fuldstændige. Grunden hertil maa nærmest søges i, at blandt de forskjellige Forandringer, som Tid efter anden ere foregaaede med Antallet af Fæstegaardene her i Landet og Beløbet af det til disse Gaarde henliggende Hartkorn, har Bureauet kun modtaget aarlige Beretninger om de Fæstegaarde, der ere solgte til Selvejendom eller til Arvefæste, hvorimod man ikke har havt nogen Oplysning om det Antal af Fæstegaarde og Beløbet af det til disse Gaarde henhørende Hartkorn, som paa en anden Maade end ved Salg er udgaaet af Fæsteforholdet, saasom ved Anvendelse af Fæstegaardsjord til Skovplantning og Fredning, ved Udstykning til Huslodder, ved Sammen-

---

[1]) I Meddelelser fra det statistiske Bureau:
2den Samling, S. 1—36, for Aarene 1850—1853,
3die do , S. 173—212, for Aarene 1854 og 1855,
4de do , S. 123—142, for Aaret 1856 og
5te do , S. 225—255, for Aarene 1857 og 1858.
I Statistiske Meddelelser, 3die Bind, S. 1—64, for Aarene 1858 til 1863, med vedføjede Bemærkninger om Overgangen i Aarene 1850—1858.

[2]) I Sammendrag af statistiske Oplysninger: Nr. **1**: S. 24—27, Nr. **2**: S. 32—35, Nr. **3**: S. 36—39, Nr. **4**: S. 36—39, Nr. **5**: S. 34—37, Nr. **6**: S. 30—33, Nr. **7**: S. 28—31, Nr. **8**: S. 44—47.

lægning og Inddragning under større Avlsbrug ifølge dertil erhvervet Bevilling eller ved Overdragelse til Godsejerne til fri Raadighed i Medfør af Lov af 19de Februar 1861 § 2, jfr. Lov af 9de Marts 1872 § 5.

De ifølge Indenrigsministeriets ovennævnte Cirkulære af 9de April 1879 indhentede Oplysninger maa derfor anses for at være nøjagtigere end de tidligere Opgivelser om det til en vis given Tid her i Landet bestaaende Antal af Fæstegaarde samt Beløbet af det til disse Gaarde henliggende Hartkorn; men ogsaa i en anden Henseende give de nu foreliggende Oplysninger fyldigere Underretning om Fæstegaardsforholdene, end man tidligere har havt. Ved det ved denne Indsamling benyttede Skema, hvis Rubriker vare nøje overensstemmende med Overskrifterne i de her trykte Tabeller, er der nemlig dels gjort Adskillelse mellem de Bøndergaarde, der ubetinget vare Fæstetvangen undergivne, og dem, der vel til det givne Tidspunkt vare bortfæstede, men iøvrigt ikke kunde antages at være nogen Fæstetvang underkastede, dels er der for de Bøndergaardes Vedkommende, der ere Fæstetvangen undergivne, indhentet særlig Oplysning om, hvormange af disse Bøndergaarde der vare givne i almindeligt Livsfæste — hertil medregnet de ikke talrige Gaarde, som vare givne i saakaldet Arvefæste uden Ret til at sælge og pantsætte — og hvormange Bøndergaarde der vare bortforpagtede efter Forordn. af 15de Juni 1792 § 11. De forskjellige Slags Fæstegaarde ere derhos i de foran trykte Tabeller fordelte efter de fire Klasser af Godsbesiddelse, som maa antages at give den tydeligste Oversigt over Fæsteforholdene.

Idet vi i det Følgende skulle fremhæve de væsenligste Resultater af de indkomne Indberetninger, maa det imidlertid erindres, at disse Indberetninger ikke omhandle Bornholms Amt, da der ikke i det nævnte Amt findes Bøndergaarde, som ere givne i almindeligt Livsfæste.

Det samlede Antal af alle Slags bortfæstede og efter Forordn. 15de Juni 1792 § 11 bortforpagtede Bøndergaarde og Beløbet af deres tilliggende Hartkorn den 1ste Januar 1879 udgjorde:

i Landsdelene:	Antal af Gaarde.	Procent af det hele Antal af Gaarde.	Hartkorn.	Procent af hele Hartkorns-beløbet.
		pCt.	Tdr.	pCt.
Sjælland, Samsø og Møen	2300	40,91	12554	43,92
Fyn, Langeland og Ærø	1988	35,36	10033	35,10
Lolland og Falster	289	5,14	1709	5,98
Øerne (undt. Bornholm)	4577	81,41	24296	85,00
Jylland	1045	18,59	4288	15,00
Hele Kongeriget (undt. Bornholm) . .	5622	100,00	28584	100,00

Betragter man de større Hoveddele af Landet for sig, viser det sig, at den langt overvejende Del af Fæstegaardene fandtes paa Øerne fremfor i Jylland. Med Hensyn til Antallet af Fæstegaardene kom der nemlig 81,41 pCt. paa Øerne mod 18,59 pCt paa Jylland, og med Hensyn til det til Fæstegaardene henhørende Hartkorn faldt der 85 pCt. paa Øerne mod 15 pCt. paa Jylland, eller med andre Ord paa Øerne fandtes der omtrent $4^1/_2$ Gange saa mange Fæstegaarde som i Jylland, og Hartkornstilliggendet til disse Fæstegaarde udgjorde paa Øerne over $5^1/_2$ Gange saa meget som i Jylland.

Indenfor Øernes Kreds var imidlertid Fordelingen af Fæstegaardene med deres tilliggende Hartkorn mellem de enkelte mere afsondrede Øgrupper ikke lidet forskjellig. Der kom nemlig:

paa Øgrupperne:	af Antallet af Fæstegaarde.	af Hartkorns-Tilliggendet.
Sjælland, Samsø og Møen . . .	40,91 pCt.	43,92 pCt.
Fyn, Langeland og Ærø	35,36 —	35,10 —
Lolland og Falster	5,14 —	5,98 —
Øerne (undt. Bornholm)	81,41 pCt.	85,00 pCt.

Sjælland, Samsø og Møen paa den ene Side og Lolland og Falster paa den anden Side danne altsaa her Yderpunkterne, idet der paa den førstnævnte Øgruppe fandtes henimod 8 Gange saa meget Fæstegods som paa den sidstnævnte — med Hensyn til

Antallet af Fæstegaardene dog noget nærmere ved det anførte Forhold end med Hensyn til Hartkorns-Tilliggendet.

Hvorvidt iøvrigt Fæstegodset til et vist givet Tidspunkt havde større eller mindre Udbredelse i den ene eller anden af Landets enkelte Dele, lader sig dog kun rettelig bedømme ved at sammenholde de forhaandenværende Oplysninger om Beløbet af det til et vist Tidspunkt tilbageværende Hartkorns-Tilliggende til Fæstegaardene i hver enkelt Landsdel med det hele Beløb af Hartkorn, som hviler paa samtlige Landsogne i den vedkommende Landsdel. I den sidstnævnte Henseende giver det 32te Bind af Statistisk Tabelværks 3die Række, der indeholder en Fremstilling af Jordejendommenes Fordeling i Danmark efter Hartkornet den 1ste April 1873, de fornødne Oplysninger, S. 386—387, og en Sammenstilling deraf med de indhentede Oplysninger om Fæstegaardenes Antal og Beløbet af deres Hartkorns-Tilliggende den 1ste Januar 1879 udviser da følgende Forhold.

Landsdelene:	Samlet Beløb af Landdistrikternes Ager- og Engs Hartkorn samt den halverede Skovskyld (i 1873).	Fæstegaardenes Hartkorns-Tilliggende den 1ste Januar 1879.	Af det samlede Hartkorn udgjorde Fæstegaardenes Tilliggende følgende Procent.
	Tdr.	Tdr.	
Fyn, Langeland og Ærø . . .	57889	10033	17,33 pCt.
Sjælland, Samsø og Møen . .	113517	12554	11,06 —
Lolland og Falster	30008	1709	5,70 —
Øerne (undt. Bornholm) . . .	201414	24296	12,06 pCt.
Jylland	167918	4288	2,49 —
Kongeriget (undt. Bornholm) .	369332	28584	7,74 pCt.

Heraf fremgaar, at Fyn med omliggende mindre Øer var den Øgruppe, hvor Fæstegodset forholdsvis havde størst Udbredelse, idet omtrent $^1/_6$ af det hele paa disse Øer hvilende Hartkorn henhørte til Fæstegaardenes Klasse. Derefter var Fæstegodset

forholdsvis mest udbredt paa Sjælland med omliggende mindre Øer, hvor omtrent 1/9 af de paagjældende Øers samlede Hartkorn faldt paa Fæstegaardenes Tilliggende. Paa Lolland og Falster udgjorde dernæst Tilliggendet til Fæstegaardene kun omtrent 1/18 af disse Øers samlede Hartkorn. I Jylland endelig, som var den Del af Landet, hvor Fæstegodset forholdsvis havde mindst Omfang, indtog Fæstegaardenes Tilliggende endog kun omtrent 1/40 af det samlede paa denne Landsdel hvilende Hartkorn. Sluttelig skal det ikke lades ubemærket, at i hele Kongeriget (undt. Bornholm), betragtet under Et, omfattede Tilliggendet til samtlige Fæstegaarde ved Begyndelsen af Aaret 1879 kun omtrent 1/13 af hele Landets Hartkorn.

Af det foran om Fæstegaardes Omfang den 1ste Januar 1879 anførte forskjellige Procenttal for Antallet af Fæstegaardene og for Beløbet af det tilliggende Hartkorn i hver af de anførte større eller mindre Dele af Landet vil det allerede være indlysende, at Fæstegaardenes Gjennemsnitsstørelse i de enkelte Egne af Landet er temmelig forskjellig. Dette vil tydeligere fremgaa af den efterfølgende Sammenstilling af Landsdelene, ordnede efter Beløbet af Fæstegaardenes Tilliggende. Det udgjorde nemlig i Gjennemsnit ved Begyndelsen af Aaret 1879:

paa Lolland og Falster	5,91	Tdr. Hartkorn.
paa Sjælland, Samsø og Møen	5,46	— —
i Fyn, Langeland og Ærø	5,05	— —
for samtlige Øer (undt. Bornholm) . .	5,42	Tdr. Hartkorn.
i Jylland	4,10	— —
i hele Kongeriget (undt. Bornholm) . .	5,09	Tdr. Hartkorn.

Medens saaledes Tilliggendet til en Fæstegaard i Kongeriget, taget som en Helhed undt. Bornholm, udgjorde i Gjennemsnit 5,09 Tdr. Hartkorn, fremviste derimod Øerne under Et tagne i denne Henseende en betydelig Modsætning til Jylland, idet der paa Øerne i Gjennemsnit kom 5,42 Tdr. Htk. paa en Fæstegaard mod 4,10 Tdr. Htk. paa en Fæstegaard i Jylland. Forskjellen var altsaa 1,32 Tdr. Htk. mere i de førstnævnte Dele af Landet end i den sidstnævnte

Landsdel, og paa Lolland og Falster gik Gjennemsnitsstørrelsen endogsaa op til 5,91 Tdr. Htk. og var alsaa der 1,81 Tdr. Htk. større end i Jylland.

Sammenligner man Antallet af Fæstegaardene og Beløbet af deres Hartkorns-Tilliggende den 1ste Januar 1879 med de tilsvarende Opgivelser for Tidspunktet den 1ste April 1873 i Statistisk Tabelværks 3die Rækkes 32te Bind, S. 386—387, ses det, at i de $5^3/_4$ Aar 1ste April 1873 til 31te December 1878 har Overgangen af Fæstegaarde med tilhørende Hartkorn til fri Ejendom været følgende:

I Landsdelene:	Den 1ste April 1873 fandtes:		Den 1ste Januar 1879 fandtes:		Fra den 1ste April 1873 til den 31te December 1878 overgik til fri Ejendom:			
					Fæstegaarde.		Hartkorn.	
	Antal af Fæstegaarde.	Hartkorn.	Antal af Fæstegaarde.	Hartkorn.	Antal.	Procentvis.	Tdr.	Procentvis.
		Tdr.		Tdr.				
Sjælland, Samsø og Møen . . .	3561	18242	2300	12554	1261	35,41 pCt.	5688	31,13 pCt.
Lolland og Falster	603	3608	289	1709	314	52,07 pCt.	1899	52,63 pCt.
Fyn Langeland og Ærø	2846	14285	1988	10033	858	30,15 pCt.	4252	29,76 pCt.
Øerne (undt. Bornholm)	7010	36135	4577	24296	2433	34,71 pCt.	11839	32,76 pCt.
Jylland	1821	7478	1045	4288	776	42,61 pCt.	3190	42,67 pCt.
Hele Kongeriget (undt. Bornh.)	8831	43613	5622	28584	3209	36,34 pCt.	15029	34,46 pCt.

I de $5^3/_4$ Aar fra 1ste April 1873 til den 31te December 1878 overgik der saaledes til fri Ejendom i hele Kongeriget, betragtet under Et, 3209 Fæstegaarde med et Tilliggende af 15029 Tdr. Hartkorn. I Forhold til det Antal af Fæstegaarde med deres Hartkorns-Tilliggende, som fandtes her i Landet den 1ste April 1873, udgjorde Overgangen fra Fæstegaardenes Klasse til anden Slags Ejendom 36,34 pCt. af Fæstegaardenes Antal og 34,46 pCt. af Hartkorns-Tilliggendet.

Dette Forhold stiller sig dog ikke lidet forskjelligt, naar man

tager enhver af de enkelte Dele af Landet for sig under Betragtning. Overgangen udgjorde nemlig:

i de to større Hoveddele af Landet.	af Fæstegaardenes Antal.	af Hartkorns-Tilliggendet.
Øerne	34,71 pCt.	32,76 pCt.
Jylland	42,61 —	42,67 —

Indenfor Øernes Kreds udviste Overgangen derimod følgende Forhold, nemlig:

i Øgrupperne:	af Fæstegaardenes Antal.	af Hartkorns-Tilliggendet.
Lolland og Falster	52,07 pCt.	52,63 pCt.
Sjælland, Samsø og Møen . .	35,41 —	31,13 —
Fyn, Langeland og Ærø . .	30,15 —	29,76 —

I Sammenligning mellem samtlige Øer paa den ene Side og Jylland paa den anden Side stod altsaa Jylland forholdsvis højest, idet her endel over $^2/_5$ saavel af Fæstegaardenes Antal som af deres Tilliggende udgik af Fæsteforholdet, hvorimod det paa Øerne kun var Tilfældet med lidt over $^1/_3$ af Fæstegaardenes Antal og lidt under $^1/_3$ af Tilliggendet. Ser man derimod paa de enkelte Øgrupper for sig, viser det sig, at Afgangen havde været forholdsvis størst paa Lolland og Falster, hvor noget over Halvdelen af Fæstegaardene var udgaaet af Fæsteforholdet. Derefter kom da i Rækkefølgen Jylland med den omtalte Afgang af noget over 42 pCt. saavel for Fæstegaardenes som for Tilliggendets Vedkommende. Dernæst havde Afgangen paa Sjælland, Samsø og Møen udgjort noget over 35 pCt. af Fæstegaardene og noget over 31 pCt. af Tilliggendet. Endelig havde Afgangen været forholdsvis mindst paa Fyn, Langeland og Ærø, hvor det dog var noget over 30 pCt. af Fæstegaardene og henimod 30 pCt. af Tilliggendet, som var udgaaet af Fæsteforholdet.

Som det vil ses, er ligeledes her Procenttallet forskjelligt for Antallet af Fæstegaardene og for Hartkorns-Tilliggendet. Denne Forskjel har sin Grund i, dels at Gjennemsnitstørrelsen for de Fæstegaarde, som fra 1ste April 1873 til 31te December 1878 udgik af Fæsteforholdet, ikke over Alt

var den samme, som for de Fæstegaarde, der den 1ste April 1873 fandtes her i Landet, dels at Fæstegaardene i de enkelte Dele af Landet indbyrdes ikke i Gjennemsnit have et lige stort Tilliggende. Den efterfølgende Sammenstilling vil tydeligere fremhæve den forskjellige Gjennemsnitsstørrelse for Fæstegaardene baade til de anførte forskjellige Tidspunkter og i de enkelte større eller mindre Dele af Landet. I Gjennemsnit havde en Fæstegaard nemlig et Tilliggende af:

i Landsdelene:	blandt de Fæstegaarde, der den 1ste April 1873 fandtes her i Landet.	blandt de Fæstegaarde, der i Tidsrummet fra 1ste April 1873 til 31te Decb. 1878 udgik af Fæsteforholdet.
Lolland og Falster	5,97 Tdr. Htk.	6,04 Tdr. Htk.
Sjælland, Samsø og Møen	5,12 — —	4,51 — —
Fyn, Langeland og Ærø	5,02 — —	4,95 — —
Øerne (undt. Bornholm)	5,15 Tdr. Htk.	4,87 Tdr. Htk.
Jylland	4,10 — —	4,11 — —
Hele Kongeriget (undt. Bornholm) . .	4,94 Tdr. Htk.	4,68 Tdr. Htk.

Sammenholder man de her angivne Tal for en Fæstegaards Gjennemsnitsstørrelse for Tidspunktet den første April 1873 og for de i Tidsrummet fra 1ste April 1873 til den 31te December 1878 af Fæsteforholdet udgaaede Fæstegaarde med de foran fremstillede tilsvarende Tal for Tidspunktet den 1ste Januar 1879, kommer der vel nogen Forskjel tilsyne for de samme Dele af Landet, men Rækkefølgen for de enkelte Landsdele er for Tidspunkterne den 1ste April 1873 og den 1ste Januar 1879 den samme, medens derimod for de i Tidsrummet fra den 1ste April 1873 til den 31te December 1878 af Fæsteforholdet udgaaede Fæstegaarde den fynske Øgruppe i Modsætning til de to andre omhandlede Tidspunkter fremviser et større Gjennemsnitsbeløb for en Fæstegaards Tilliggende end den sjællandske Øgruppe. Ved alle 3 her angivne Gjennemsnitsforhold viser det sig imidlertid i udpræget Grad, at Fæste-

gaardenes Hartkorns-Tilliggende i Gjennemsnit var størst paa Lolland og Falster, men derimod mindst i Jylland.

Indberetningerne om Antallet af de Fæstegaarde med deres tilliggende Hartkorn, som fandtes her i Landet den 1ste Januar 1879, indeholde, som foran bemærket, tillige særskilt Oplysning om, hvormange af disse Bøndergaarde der vare Fæstetvang undergivne, og hvormange der ikke vare nogen Fæstetvang underkastede, og desuden give de ommeldte Indberetninger for de fæstepligtige

Af samtlige den 1ste Januar 1879 bortfæstede og efter Frd. 15de Juni 1792 § 11 bortforpagtede Bøndergaarde udgjorde:	i Sjælland, Samsø og Møen.			
	Gaarde.		Hartkorn.	
	Antal.	Forholdsvis.	Tdr.	Forholdsvis.
		pCt.		pCt.
Fæstepligtige Bøndergaarde, som vare givne i Livsfæste	1818	79,04	10124	80,64
Fæstepligtige Bøndergaarde, som vare bortforpagtede efter Frd. 15de Juni 1792 § 11	327	14,22	1848	14,72
Bøndergaarde uden Fæstetvang, som vare bortfæstede	155	6,74	582	4,64
Tilsammen	2300	100,00	12554	100,00

Af samtlige den 1ste Januar 1879 bortfæstede og efter Frd. 15de Juni 1792 § 11 bortforpagtede Bøndergaarde udgjorde:	paa samtlige Øgrupper (undt. Bornholm).			
	Gaarde.		Hartkorn.	
	Antal.	Forholdsvis.	Tdr.	Forholdsvis.
		pCt.		pCt.
Fæstepligtige Bøndergaarde, som vare givne i Livsfæste	3933	85,93	21284	87,60
Fæstepligtige Bøndergaarde, som vare bortforpagfede efter Frd. 15de Juni 1792 § 11	350	7,65	1979	8,14
Bøndergaarde uden Fæstetvang, som vare bortfæstede	294	6,42	1033	4,26
Tilsammen	4577	100,00	24296	100,00

Bøndergaardes Vedkommende særskilt Oplysning om, hvormange af disse Bøndergaarde der vare givne i almindeligt Livsfæste — herunder indbefattet de faa tilbageværende Arvefæstegaarde, der ikke have Ret til at sælge og pantsætte — og hvormange der vare bortforpagtede efter Frd. 15de Juni 1792 § 11. I det Følgende skulle vi derfor nærmere betragte den indbyrdes Fordeling af de omtalte forskjellige Klasser af Fæstegaarde i enhver af de enkelte større eller mindre Dele af Landet.

paa Lolland og Falster.			
Gaarde.		Hartkorn.	
Antal.	Forholdsvis.	Tdr.	Forholdsvis.
	pCt.		pCt.
244	84,43	1441	84,32
16	5,54	98	5,73
29	10,03	170	9,95
289	100,00	1709	100,00

i Fyn, Langeland og Ærø.			
Gaarde.		Hartkorn.	
Antal.	Forholdsvis.	Tdr.	Forholdsvis.
	pCt.		pCt.
1871	94,12	9719	96,87
7	0,35	33	0,33
110	5,53	281	2,80
1988	100,00	10033	100,00

i Jylland.			
Gaarde.		Hartkorn.	
Antal.	Forholdsvis.	Tdr.	Forholdsvis.
	pCt.		pCt.
876	83,83	3546	82,70
121	11,58	567	13,22
48	4,59	175	4,08
1045	100,00	4288	100,00

i hele Kongeriget (undt. Bornholm).			
Gaarde.		Hartkorn.	
Antal.	Forholdsvis.	Tdr.	Forholdsvis.
	pCt.		pCt.
4809	85,54	24830	86,87
471	8,38	2546	8,91
342	6,08	1208	4,22
5622	100,00	28584	100,00

Betragter man nu de fæstepligtige Bøndergaarde, hvortil henhøre ikke alene de Bøndergaarde, der ere givne i almindeligt Livsfæste, men ogsaa de Bøndergaarde, der ere bortforpagtede efter Frd. 15de Juni 1792 § 11, i Forhold til de Bøndergaarde, der vel for Tiden vare bortfæstede, men iøvrigt ikke vare nogen Fæstetvang underkastede, viser det sig, at af samtlige Fæstegaarde her i Landet var den aldeles overvejende Del Fæstetvangen undergiven, saaledes at kun en forholdsvis meget ubetydelig Del af Fæstegaardene vare fri for Fæsteforpligtelsen.

Af samtlige den 1ste Januar 1879 tilbageværende Fæstegaarde med deres Tilliggende udgjorde nemlig:

i Landsdelene:	de fæstepligtige Bøndergaarde.		de bortfæstede Bøndergaarde, som ikke vare Fæstetvangen undergivne.	
	Antal af Gaarde.	Hartkorns-Tilliggende.	Antal af Gaarde.	Hartkorns-Tilliggende.
Sjælland, Samsø og Møen	omtr. $^{14}/_{15}$	omtr. $^{21}/_{22}$	omtr. $^{1}/_{15}$	omtr. $^{1}/_{22}$
Lolland og Falster . .	— $^{9}/_{10}$	— $^{9}/_{10}$	— $^{1}/_{10}$	— $^{1}/_{10}$
Fyn, Langeland og Ærø	— $^{17}/_{18}$	— $^{35}/_{36}$	— $^{1}/_{18}$	— $^{1}/_{36}$
Øerne (undt. Bornholm)	omtr. $^{15}/_{16}$	omtr. $^{23}/_{24}$	omtr. $^{1}/_{16}$	omtr. $^{1}/_{24}$
Jylland	— $^{20}/_{21}$	— $^{24}/_{25}$	— $^{1}/_{21}$	— $^{1}/_{25}$
Hele Kongeriget (undt. Bornholm).	omtr. $^{16}/_{17}$	omtr. $^{23}/_{24}$	omtr. $^{1}/_{17}$	omtr. $^{1}/_{24}$

Af Hartkorns-Tilliggendet til samtlige Fæstegaarde var det saaledes i hele Kongeriget, betragtet under Et, kun $^{1}/_{24}$, som henhørte til de bortfæstede Bøndergaarde, paa hvilke Fæstetvangen ikke hvilede — paa Øerne for sig var det ogsaa Tilfældet med $^{1}/_{24}$, men i Jylland for sig kun med $^{1}/_{25}$ af Tilliggendet. — Af Antallet af Fæstegaardene faldt paa de uden Fæstetvang bortfæstede Bøndergaarde i hele Kongeriget betragtet for sig $^{1}/_{17}$ — paa Øerne for sig $^{1}/_{16}$, men i Jylland for sig kun $^{1}/_{21}$, hvilket nærmere finder sin

Forklaring i, hvad der foran er anført om, at Fæstegaardene i Jylland i Gjennemsnit have et mindre Hartkorns-Tilliggende end Fæstegaardene paa Øerne.

Sammenlignes de enkelte Øgrupper indbyrdes, viser Forholdet sig temmelig forskjelligt: Paa Lolland og Falster vare de uden Fæstetvang bortfæstede Bøndergaarde saaledes forholdsvis mest udbredte, idet de her saavel for Gaardenes som for Tilliggendets Vedkommende udgjorde omtrent $^1/_{10}$ af samtlige Fæstegaarde med deres Tilliggende paa disse Øer. I Fyn med omliggende mindre Øer derimod vare de her omhandlede Bøndergaarde forholdsvis mindst udbredte; thi her var det kun $^1/_{18}$ af Fæstegaardene og af deres Tilliggende endog kun $^1/_{36}$, som henhørte til den ommeldte Klasse af bortfæstede Bøndergaarde. I Sjælland med omliggende mindre Øer endelig udgjorde de uden Fæstetvang bortfæstede Bøndergaarde for Gaardenes Vedkommende $^1/_{15}$ og for Tilliggendets Vedkommende $^1/_{22}$ af denne Øgruppes samtlige Fæstegaarde med deres Tilliggende.

Hvad angaar Gjennemsnitsstørrelsen for denne Slags Fæstegaarde, da viser den sig at have været følgende i de enkelte Landsdele, nemlig:

paa Lolland og Falster	5,86	Tdr. Hartkorn.
i Sjælland, Samsø og Møen	3,75	— —
i Fyn, Langeland og Ærø	2,55	— —
paa Øerne (undt. Bornholm)	3,51	Tdr. Hartkorn.
i Jylland	3,65	— —
i hele Kongeriget (undt. Bornholm .	3,50	Tdr. Hartkorn.

I det Hele taget havde saaledes en bortfæstet Bøndergaard, paa hvilken der ikke hvilede nogen Fæstetvang, i Gjennemsnit noget mindre Hartkorns-Tilliggende, end en Fæstegaard i Almindelighed havde, efter hvad der foran er paavist derom; men i Særdeleshed var det i Fyn med omliggende mindre Øer Tilfældet, at de uden Fæstetvang bortfæstede Bøndergaarde havde et ringe Tilliggende, thi her var Gjennemsnitsstørrelsen for en Fæstegaard af denne Slags kun $2^1/_2$ Tdr. Hartk. I Forholdet mellem alle Øerne for sig betragtede paa den ene Side og Jylland paa den anden Side frem-

træder desuden den Afvigelse fra de almindelige Forhold, at Tilliggendet til en uden Fæstetvang bortfæstet Bondegaard i Gjennemsnit var noget større i Jylland end paa Øerne.

Med Hensyn til de Bøndergaarde, der vare Fæstetvangen undergivne, vil det dernæst af den foran meddelte Sammenstilling fremgaa, hvormange af disse Bøndergaarde der vare givne i almindeligt Livsfæste og hvormange der vare bortforpagtede efter Frd. 15de Juni 1792 § 11. Den sidsnævnte Benyttelsesmaade af en fæstepligtig Bondegaard kan vel ikke fremtidig bringes til Anvendelse ved en Gaards Fæsteledighed, eftersom Retten til at bortforpagte en saadan Bondegaard paa 2 eller flere Personers Levetid blev hævet ved Lov af 25de Juni 1870 § 1 og Retten til at bortforpagte den paa 50 Aar derefter er bleven ophævet ved Lov af 9de Marts 1872 § 6; men ikke destomindre vil det være af Interesse at se, i hvor stor Udstrækning denne Ret til Bortforpagtning af en Bondegaard istedetfor Bortfæstning hidtil er bleven benyttet, tilmed da man ikke tidligere har havt nogen fuldstændig Underretning derom.

Af samtlige den 1ste Januar 1879 tilbageværende Fæstegaarde udgjorde:

	De efter Frd. 15de Juni 1792 § 11 bortforpagtede fæstepligtige Bøndergaarde.	
i Landsdelene:	Antal af Gaarde.	Hartkorns-Tilliggende.
Sjælland, Samsø og Møen . .	omtr. $^1/_7$	omtr. $^1/_7$
Lolland og Falster	— $^1/_{18}$	— $^1/_{17}$
Fyn, Langeland og Ærø . .	$^1/_{284}$	$^1/_{304}$
Øerne (undt. Bornholm) . . .	omtr. $^1/_{13}$	omtr. $^1/_{12}$
Jylland	— $^1/_8$	— $^1/_8$
Hele Kongeriget (undt. Bornh.)	omtr. $^1/_{12}$	omtr. $^1/_{11}$

Resultatet heraf bliver da, at i hele Kongeriget, betragtet under Et, var kun $^1/_{12}$ af Landets samtlige Fæstegaarde og $^1/_{11}$ af deres Hartkorns-Tilliggende bortforpagtet efter Frd. 15de Juni 1792 § 11

istedetfor at være bortfæstet. Bortforpagtningen var imidlertid i meget ulige Grad bleven anvendt i de forskjellige større eller mindre Dele af Landet. Størst Udbredelse havde den i Sjælland med omliggende mindre Øer, hvor den omfattede omtr. 1/7 af Fæstegodset saavel med Hensyn til Antallet af Gaardene som med Hensyn til Hartkorns-Tilliggendet, og omtrent lige saa stor Udbredelse havde den i Jylland, hvor omtr. 1/8 af Fæstegodset i denne Landsdel baade for Gaardenes og for Tilliggendets Vedkommende var bortforpagtet efter Frd. 15de Juni 1792 § 11. Paa Lolland og Falster var den derimod kun i ringe Grad udbredt, nemlig kun for 1/18 af disse Øers samtlige Fæstegaarde og 1/17 af deres Tilliggende. I Fyn, Langeland og Ærø var den omhandlede Bortforpagtning istedetfor Bortfæstning endog bleven saa lidet benyttet, at blandt denne Øgruppes 1988 Fæstegaarde med 10033 Tdr. Hartkorn vare kun 7 Gaarde med 33 Tdr. Hartkorn bortforpagtede efter Frd. 15de Juni 1792 § 11.

Gjennemsnitsstørrelsen for de ommeldte bortforpagtede fæstepligtige Bøndergaarde var følgende:

paa Lolland og Falster	omtr.	6,12	Tdr.	Hartkorn.
i Sjælland, Samsø og Møen	—	5,65	—	—
i Fyn, Langeland og Ærø.	—	4,71	—	—
paa Øerne (undt. Bornholm)	omtr.	5,65	Tdr.	Hartkorn.
i Jylland	—	4,69	—	—
i hele Kongeriget (undt. Bornholm) .	omtr.	5,41	Tdr.	Hartkorn.

Tilliggendet til en bortforpagtet fæstepligtig Bondegaard var altsaa i Sjælland med omliggende Øer og i Jylland i Gjennemsnit noget større end for en Fæstegaard i Almindelighed. I de øvrige enkelte Dele af Landet, især i Fyn med omliggende mindre Øer, var derimod Antallet af de bortforpagtede fæstepligtige Bøndergaarde saa ringe, at man ikke deraf kan uddrage noget paalideligt Resultat om Gjennemsnittet for Tilliggendet til disse Gaarde.

Om de bortforpagtede fæstepligtige Bøndergaarde kan det endnu bemærkes, at den talrigste Del deraf fandtes i Sjælland i de 3 Amter Sorø, Præstø og Holbæk og i Jylland i de 2 Amter

Aalborg og Randers, og i hvert af disse Amter var Antallet af Gaarde og Beløbet af deres Hartkorns-Tilliggende følgende:

1) i Sorø Amt . . . . . 174 Gaarde med 1005 Tdr. Hartk.
2) i Præstø — . . . . . 68 — med 390 — —
3) i Holbæk — . . . . . 67 — med 363 — —
4) i Aalborg — . . . . . 57 — med 253 — —
5) i Randers — . . . . . 45 — med 178 — —

Af samtlige Fæstegaarde med deres Hartkorns-Tilliggende den 1ste Januar 1879 henhørte:	i Sjælland, Samsø og Møen.			
	Gaarde.		Hartkorn.	
	Antal.	Forholdsvis.	Tdr.	Forholdsvis.
		pCt.		pCt.
til Domænegods	"	"	"	"
til Offenlige Stiftelsers Gods	117	5,09	707	5,63
til Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	1041	45,26	6035	48,07
til Private Godser	1142	49,65	5812	46,30
Tilsammen . . .	2300	100,00	12554	100,00

Af samtlige Fæstegaarde med deres Hartkorns-Tilliggende den 1ste Januar 1879 henhørte:	paa samtlige Øgrupper (undt. Bornholm).			
	Gaarde.		Hartkorn.	
	Antal.	Forholdsvis.	Tdr.	Forholdsvis.
		pCt.		pCt.
til Domænegods	1	0,02	5	0,02
til Offenlige Stiftelsers Gods	131	2,86	794	3,27
til Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser	2982	65,15	15990	65,81
til Private Godser	1463	31,97	7507	30,90
Tilsammen . . .	4577	100,00	24296	100,00

Ved Undersøgelsen af Fæsteforholdene her i Landet vil det ogsaa være af Betydning at komme til Kundskab om, hvormeget af Fæstegodset der henhører til hver af de forskjellige Klasser af Godser, hvori disse efter Ejendomsbesiddelsen naturligst kunne adskilles. I denne Henseende vil den efterfølgende Sammenstilling give nærmere Oplysning.

paa Lolland og Falster.				i Fyn, Langeland og Ærø.			
Gaarde.		Hartkorn.		Gaarde.		Hartkorn.	
Antal.	Forholdsvis.	Tdr.	Forholdsvis.	Antal.	Forholdsvis.	Tdr.	Forholdsvis.
	pCt.		pCt.		pCt.		pCt.
"	"	"	"	1	0,05	5	0,05
1	0,35	2	0,12	13	0,65	84	0,84
163	56,40	983	57,52	1778	89,44	8972	89,42
125	43,25	724	42,36	196	9,86	972	9,69
289	100,00	1709	100,00	1988	100,00	10033	100,00

i Jylland.				**i hele Kongeriget** (undt. Bornholm).			
Gaarde.		Hartkorn.		Gaarde.		Hartkorn.	
Antal.	Forholdsvis.	Tdr.	Forholdsvis.	Antal.	Forholdsvis.	Tdr.	Forholdsvis.
	pCt.		pCt.		pCt.		pCt.
"	"	"	"	1	0,02	5	0,02
14	1,34	53	1,23	145	2,58	847	2,96
592	56,65	2447	57,07	3574	63,57	18437	64,50
439	42,01	1788	41,70	1902	33,83	9295	32,52
1045	100,00	4288	100,00	5622	100,00	28584	100,00

Betragter man hele Kongeriget under Et, viser det sig, at imellem $^3/_5$ og $^2/_3$ af Landets Fæstegods — nemlig mellem 63 og 64 Procent af Gaardene og mellem 64 og 65 Procent af Hartkorns-Tilliggendet — henhørte under Lehn, Stamhuse og Fideikommis-godser, og omtrent en Trediedel — nemlig henimod 34 Procent af Gaardene og mellem 32 og 33 Procent af Tilliggendet — tilhørte «Private Godser». Paa «Offenlige Stiftelsers Gods» fandtes kun en ringe Del af Fæstegodset — nemlig mellem 2 og 3 Procent af Gaardene og henimod 3 Procent af Tilliggendet. Af Domænegodset var der endelig 1 Fæstegaard med c. 5 Tdr. Hartk. tilbage, nemlig af Frederiksgave forrige Gods en Fæstegaard paa Øen Torø i Odense Amt, hvis Fæster ikke i sin Tid havde villet modtage Salg til fri Ejendom efter Loven af 8de April 1851, og som ikke heller hidtil uagtet den derom udstedte særlige Lov af 22de Februar 1867 er udgaaet af Fæsteforholdet.

I de enkelte større eller mindre Dele af Landet var Fordelingen af Fæstegodset mellem de forskjellige Klasser af Ejendomsbesiddelse dog noget afvigende fra Gjennemsnitsforholdet for hele Kongeriget. I Fyn med omliggende mindre Øer henhørte saaledes forholdsvis en langt betydeligere Del af Fæstegodset end i nogen af de andre Dele af Landet, — nemlig næsten de ni Tiendedele af denne Øgruppes Fæstegaarde med deres Tilliggende — under Majorats-godserne, og af den ene Tiendedel af Fæstegodset hørte den største Del til «Private Godser», hvorimod ikke engang en hel Procent af de bortfæstede Gaarde med deres Hartkorn kom paa «Offenlige Stiftelsers Gods» og «Domænegodset» tilsammen. I Jylland faldt af Fæstegodset noget over Halvdelen — omtrent 57 Procent — paa Majoratsgodserne, omtrent 42 Procent paa «Private Godser» og lidt over 1 Procent paa «Offenlige Stiftelsers Gods». Paa Lolland og Falster var Fæstegodset fordelt mellem Majorats-godserne og «Private Godser» næsten i samme Forhold som i Jylland, hvorimod der paa disse Øer kun fandtes 1 Fæstegaard med lidt over 2 Tdr. Htk., som kunde henregnes til «Offenlige Stiftelsers Gods». — I Sjælland med omliggende mindre Øer hen-hørte der af Fæstegodset omtrent ligemeget til Majoratsgodserne

og til «Private Godser», idet der paa de førstnævnte Godser kom noget over 45 Procent af Fæstegaardene og lidt over 48 Procent af Hartkornet — og paa de sidstnævnte Godser mellem 49 og 50 Procent af Fæstegaardene og noget over 46 Procent af Hartkornet. Desuden kom der i denne Øgruppe lidt over 5 Procent af Fæstegaardene og mellem 5 og 6 Procent af deres Tilliggende paa «Offenlige Stiftelsers Gods». Af Fæstegaardenes og deres Hartkorns-Tilliggendes forskjellige Fordeling mellem Majoratsgodserne og de private Godser paa den sjællandske Øgruppe vil det derhos være tydeligt, at Fæstegaardene paa den førstnævnte Klasse af Godser i Gjennemsnit havde et større Tilliggende end paa den sidstnævnte Klasse, nemlig:

paa Majoratsgodserne . . . . . 5,80 Tdr. Hartk.
og paa de private Godser . . . . 5,09 — —

Med Hensyn til Fæstegodsets Fordeling den 1ste Januar 1879 paa de enkelte Amter i Landet meddeles endelig efterfølgende Sammenstilling, hvori Amterne paa Øerne og i Jylland ere ordnede i Rækkefølge efter Fæstegodsets større eller mindre Udbredelse:

Øerne: Amterne:	Antal af Fæstegaarde.	Hartkorn. Tdr.
1) Svendborg	1360	6552
2) Præstø	735	3920
3) Sorø.	648	3677
4) Odense	628	3481
5) Holbæk	572	2788
6) Kjøbenhavns . . .	297	1883
7) Maribo	289	1709
8) Frederiksborg . .	48	286
Øerne (undt. Bornh.)	4577	24296

Jylland: Amterne:	Antal af Fæstegaarde.	Hartkorn. Tdr.
1) Aalborg.	331	1289
2) Randers	219	974
3) Aarhus	129	592
4) Vejle	84	374
5) Hjørring	100	302
6) Viborg	67	286
7) Thisted.	59	266
8) Ringkjøbing . . .	53	191
9) Ribe	3	7
Jylland.	1045	4288

I Forbindelse med de foran givne Oplysninger om Fæstegodsets Omfang den 1ste Januar 1879 skulle vi endnu meddele en Oversigt over den Nedgang deri, som er foraarsaget ved de i Aaret 1879 stedfundne Afhændelser af Fæstegaarde til Selv-

Amterne:	Bortfæstede eller til den givne Tid fæsteledige Bøndergaarde, som ere Fæstetvang undergivne.					Bøndergaarde, som ere bortforpagtede efter Forordn. 15de Juni 1792 § 11 og ere Fæstetvang undergivne.				
	Solgt til Selvejendom eller til Arvefæste.					Solgt til Selvejendom eller til Arvefæste.				
	Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn			
		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.
Kjøbenhavns	2	11	5	"	¾	"	"	"	"	"
Frederiksborg	4	21	6	"	1¼	"	"	"	"	"
Holbæk	8	30	3	3	½	"	"	"	"	"
Sorø	8	58	"	2	2	2	11	4	"	2
Præstø	9	45	2	"	2¾	"	"	"	"	"
Maribo	7	37	1	"	1¼	"	"	"	"	"
Odense	15	60	6	"	2	"	"	"	"	"
Svendborg	38	185	2	3	1¾	"	"	"	"	"
Øerne (undt. Bornh.)	91	450	4	"	¼	2	11	4	"	2
Hjørring	1	4	3	1	1½	"	"	"	"	"
Thisted	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
Aalborg	9	32	6	3	¾	3	10	4	1	1
Viborg	3	12	1	"	1¾	"	"	"	"	"
Randers	5	23	5	3	½	"	"	"	"	"
Aarhus	2	9	2	2	1¼	"	"	"	"	"
Vejle	2	5	3	1	½	"	"	"	"	"
Ringkjøbing	19	74	6	1	¼	"	"	"	"	"
Ribe	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
Jylland	41	162	5	1	½	3	10	4	1	1
Hele Kongeriget (undt. Bornholm.)	132	613	1	1	¾	5	22	"	2	"

ejendom eller til Arvefæste med Ret til at sælge og pantsætte. I Tidsrummet fra 1ste Januar til 31te December 1879 have nemlig de omhandlede Afhændelser af Fæstegaarde i hvert af Landets Amter været følgende:

Bortfæstede Bøndergaarde, som ikke ere Fæstetvang undergivne.					**Tilsammen.**					
Solgt til Selvejendom eller til Arvefæste.					**Solgt til Selvejendom eller til Arvefæste.**					
Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				Antal af Gaarde.	Gaardenes Hartkorn.				**Amterne:**
	Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.	
"	"	"	"	"	2	11	5	"	¾	Kjøbenhavns.
"	"	"	"	"	4	21	6	"	1½	Frederiksborg.
"	"	"	"	"	8	30	3	3	½	Holbæk.
2	3	4	2	1	12	73	1	1	2	Sorø.
"	"	"	"	"	9	45	2	"	2¾	Præstø.
"	"	"	"	"	7	37	1	"	1¼	Maribo.
"	"	"	"	"	15	60	6	"	2	Odense.
"	"	"	"	"	38	185	2	3	1¾	Svendborg.
2	3	4	2	1	95	465	4	3	¼	**Øerne** (undt. Bornholm)
"	"	"	"	"	1	4	3	1	1½	Hjørring.
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	Thisted.
"	"	"	"	"	12	43	3	"	1¾	Aalborg.
"	"	"	"	"	3	12	1	"	1¾	Viborg.
"	"	"	"	"	5	23	5	3	½	Randers.
"	"	"	"	"	2	9	2	2	1¼	Aarhus.
"	"	"	"	"	2	5	3	1	½	Vejle.
"	"	"	"	"	19	74	6	1	¼	Ringkjøbing.
"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	Ribe.
"	"	"	"	"	44	173	1	2	1½	**Jylland.**
2	3	4	2	1	139	638	6	1	1¾	**Hele Kongeriget.** (undt. Bornholm.)

Ved at drage Beløbet af de i Aaret 1879 foregaaede Afhændelser af Fæstegods til fri Ejendom fra det ved Begyndelsen af samme Aar tilstedeværende Beløb, fremkommer da det Enderesultat, at ved Udgangen af Aaret 1879 eller ved Begyndelsen af Aaret 1880 havde Fæstegodset her i Landet endnu følgende Omfang:

	paa Øerne (undt. Bornholm).		i Jylland.		I hele Kongeriget (undt. Bornholm.)	
	Antal af Fæstegaarde.	Hartkorn.	Antal af Fæstegaarde.	Hartkorn.	Antal af Fæstegaarde	Hartkorn.
		Tdr.		Tdr.		Tdr.
Bortfæstede Bøndergaarde, som ere Fæstetvang undergivne	3842	20833	835	3384	4677	24217
Bøndergaarde, som ere bortforpagtede efter Frd. 15de Juni 1792 § 11 og ere Fæstetvang undergivne	348	1967	118	556	466	2523
Bortfæstede Bøndergaarde, som ikke ere Fæstetvang undergivne	292	1030	48	175	340	1205
Tilsammen . . .	4482	23830	1001	4115	5483	27945

Herved maa det dog erindres, at mulig nogle af de anførte Fæstegaarde med deres Tilliggende ere i Aaret 1879 blevne nedlagte i Henhold til tidligere dertil erhvervet Bevilling eller ere i Medfør af Lov af 19de Februar 1861 § 2 blevne inddragne til fri Raadighed som over Hovedgaardsjord; men om den derved i det sidstforløbne Aar indtraadte Afgang af Fæstegods foreligger der ingen Oplysninger.

Det Kongelige Danske Statistiske Bureau i December 1880.

Marius Gad.